

ĐÓA SEN NỞ THẮM GIỮA LÒNG MARSEILLE

Cảm nhận về Khóa Tu học Phật pháp Âu Châu kỳ thứ 37 tại Trường Lycée La Cadenelle, Marseille, Pháp (21/07–30/07/2026)

Thích Trung Thành

Mỗi dịp hè sang, khi những cánh phượng nơi quê nhà vừa kịp đỏ thắm, cũng là lúc những người con Phật ở khắp Âu Châu lại chuẩn bị cho một cuộc trở về.

Họ không trở về một quê hương địa lý, mà trở về với một quê hương tâm linh, về với Khóa Tu học Phật pháp Âu Châu. Nơi ấy có tiếng chuông chùa ngân lên giữa lòng xứ người, lời kinh bằng tiếng Việt vẫn được truyền trao qua nhiều thế hệ và những người con Phật lại tìm thấy nhau trong tình pháp lữ.

Năm nay, một lần nữa tôi đủ duyên lành được theo hầu Hòa thượng Thích Như Điển tham dự khóa tu. Hai chữ “đủ duyên” năm nay thật đặc biệt vì Hòa thượng đã có thể hồi phục tương đối sau lần phẫu thuật gần đây để có đủ sức hiện diện trọn vẹn mười ngày với đại chúng. Đây là lần thứ năm ngài phải nhờ đến những can thiệp lớn của y khoa chỉ trong vài năm trở lại đây.

Dù đã qua xa tuổi “thất thập cổ lai hy” và sức khỏe cũng theo đó mà dần giảm sút, Hòa thượng Thích Tánh Thiết cùng ngài vẫn luôn hiện diện đầy từ bi và kiên cường trong từng hoạt động của Giáo hội. Sự hiện diện tuyệt đẹp ấy chính là bài pháp sống động về thân giáo, là niềm hạnh phúc lớn lao, đồng thời là chỗ tựa vững chãi cho hàng nghìn Tăng Ni và quý Phật tử tham gia khóa tu học.

Nhân duyên ban đầu

Khóa tu học lần thứ 37 năm nay là lần đầu tiên được tổ chức tại Marseille. Nơi đây vốn là một trong những thành phố cảng lâu đời nhất của nước Pháp, với lịch sử hơn 2.600 năm. Không chỉ thế, trong ký ức của nhiều người Việt ly hương khoảng 100 năm trước, Marseille từng là một trong những cửa ngõ nối quê nhà với nước Pháp. Do vậy, việc đưa một khóa tu học quy mô lớn về thành phố cảng này dường như mang theo một ý nghĩa riêng.

Thượng tọa Thích Quảng Đạo cũng chia sẻ rằng, với mong muốn phần nào hoàn thành tâm nguyện của Hòa thượng ân sư — đưa Khóa Tu học Phật pháp Âu Châu lần lượt đến các thành phố lớn của nước Pháp — thầy đã

manh dạn tổ chức khóa học năm nay tại Marseille, dù quyết định này đặt ra cho thầy và ban tổ chức vô vàn thử thách.

Một trong những khó khăn ấy là chi phí thuê địa điểm tổ chức. Tuy chưa phải khó khăn lớn nhất, mức phí thuê trường thuộc hàng cao nhất trong lịch sử các khóa học cũng là gánh nặng không nhỏ đối với ban tổ chức. Bên cạnh các hoạt động gây quỹ được thực hiện từ gần một năm trước, thành tựu của khóa tu học năm nay còn đến từ sự đồng tâm hợp lực của tất cả các chùa thành viên thuộc Giáo hội Phật giáo Việt Nam Thống nhất Âu Châu.

Mồ hôi rơi xuống, đạo tràng hiện lên

Trước ngày đại chúng vân tập, việc chuẩn bị đã bắt đầu từ rất sớm. Chiều Chủ nhật (12/07), bốn chiếc xe chở tượng Phật, pháp khí, biểu ngữ, cờ phướn, gỗ, dụng cụ cùng những con người đầy nhiệt huyết từ chùa Khánh Anh (Évry) và chùa Vạn Hạnh (Nantes) đã hướng về miền Nam nước Pháp.

Hơn mười vị Tăng Ni cùng Phật tử từ các chùa địa phương đã có mặt: Hòa thượng Nguyên Lộc cùng Tăng Ni chúng chùa Vạn Hạnh; quý thầy Thiện Toàn, Tâm Ấn, Vạn Tấn ở chùa Khánh Anh; thầy Hạnh Quang và thầy Bản Tâm từ chùa Trúc Lâm. Cùng với đó là sự yểm trợ của chư Tăng Ni từ những nơi xa như quý Thượng tọa Hạnh An, Quảng An từ Thụy Điển; Thượng tọa Tâm Nhật từ Thụy Sĩ; quý Thượng tọa Hạnh Vân, Hạnh Bồn từ Đức; thầy Thông Tuệ từ Phần Lan; cùng một số Phật tử về chung lo Phật sự. Người dựng chánh điện, người sắp xếp phòng ăn, phòng nghỉ, lớp học; người lo biểu ngữ, cờ phướn, âm thanh, bàn ghế và vô số công việc không tên khác.

Thời tiết Marseille khi ấy nóng đến ngột ngạt. Có vị đang làm việc thì choáng váng, huyết áp tăng cao. Riêng Hòa thượng Nguyên Lộc, dù mới hồi phục sau một cơn bệnh thập tử nhất sinh, vẫn cùng với Thượng tọa Hạnh An tận tay chỉ dẫn từng chi tiết trần thiết. Nhờ tài hoa nghệ thuật, sự chẫn chu và cả tính nghiêm khắc của quý thầy khi không ít lần yêu cầu mọi người dỡ xuống làm lại khi thấy chưa đúng mức, hoặc chưa phù hợp với yêu cầu của nhà trường, một ngôi chánh điện tạm thời nhưng uy nghiêm và thanh tịnh đã thành hình giữa khuôn viên trường học.

Văn hào Antoine de Saint-Exupéry từng viết “Điều quan trọng nhất thì không nhìn thấy được bằng mắt.” Mỗi lần bước vào đây, tôi đều có cảm giác rất khó diễn tả. Đây vốn chỉ là một nhà thi đấu thể thao của trường học. Tôi thầm nghĩ những bức tường ấy vốn chưa từng được xây lên để làm chánh điện, khoảng sân ấy chưa từng được thiết kế cho những thời tụng kinh, trần nhà ấy cũng chưa từng tưởng tượng ra rằng một ngày sẽ vang dội tiếng chuông, tiếng mõ

hay những bài tán Phật bằng tiếng Việt. Vậy mà chỉ trong ít ngày, nhờ sự thiết tha từ tâm thành của đại chúng mà nơi đây đã trở thành một đạo tràng thanh tịnh. Quả là “Nhất thiết duy tâm tạo.”

Nhìn đạo tràng trang nghiêm trong lễ khai mạc, ít ai hình dung phía sau ấy là những chuyến xe xuyên nước Pháp, những đêm thiếu ngủ và những chiếc áo ướt đầm mồ hôi. Nhưng Phật sự vẫn thường được thành tựu như thế: từ những việc nhỏ không ai nhìn thấy, từ sự tận tâm của những con người không cần được gọi tên.

Marseille thử thách các hành giả

Marseille chào đón khóa tu học bằng một đợt nắng nóng khác thường của miền Địa Trung Hải. Thời tiết nóng khắc nghiệt khiến quý Hòa thượng và ban tổ chức rất lo cho sức khỏe, sự an toàn của các học viên. Trong thời gian diễn ra khóa tu, có ít nhất ba trận hỏa hoạn xảy ra quanh vùng. Giữa mùa nóng, đến quạt điện cũng khan hiếm, ban tổ chức đã cố gắng thuê một số máy lạnh nhỏ, ưu tiên cho phòng của quý trưởng lão và các bác lớn tuổi. Ngoài ra, ban tổ chức còn chuẩn bị nhiều quạt cầm tay và nón để phát miễn phí cho đại chúng.

Phòng ở cũng rất hạn chế. Trong những căn phòng chỉ rộng chừng sáu mét vuông, vốn được thiết kế cho một người, nay có đến hai hoặc ba vị cùng nghỉ. Sau hai ngày tu học, Ni trưởng Chúc Khương đùa rằng không biết mình có “trụ” nổi đến hết khóa hay không, bởi hai đêm liền gần như không ngủ được. Ni trưởng Như Viên cũng đành để thị giả mang giường ra hành lang mới có thể tạm chợp mắt.

Khó khăn chung là vậy, nhưng chư Hòa thượng và quý Ni trưởng vẫn luôn có mặt trong hầu hết các thời khóa. Quý ngài luôn xuất hiện trước đại chúng với tinh thần tự tại và hoan hỷ.

Có đoàn Phật tử từ chùa Quang Minh – Đan Mạch đến muộn, phòng đã kín nên phải tạm ngủ ngoài hành lang. Ấy vậy mà cùng với Phật tử địa phương và các nhóm đến từ nhiều nước, họ vẫn thay nhau vào bếp, dồn hết tâm lực chuẩn bị những bữa ăn phong phú, ngon lành để đại chúng có đủ sức khỏe tham gia thời khóa dày đặc của khóa tu học.

Trong một, hai ngày đầu, số người đến và đi thay đổi liên tục nên nhà bếp khó dự tính chính xác. Có lần, trông thấy đĩa cơm của một vị không có gì ngoài cơm trắng và vài miếng dưa hấu, trông thật giống cách ăn quen thuộc của người miền Tây Nam Bộ, Thượng tọa Hạnh Bảo gọi lại hỏi thì mới biết vị ấy

đến muộn nên thức ăn đã hết. Thầy liền chia bớt phần canh và thức ăn của mình cho vị ấy. Một cử chỉ tuy nhỏ bé nhưng cũng góp phần làm nên tinh thần của khóa tu học.

Sau vài ngày đầu còn chệch nhịp, công việc nhà bếp dần ổn định và đại chúng được chăm sóc hết sức chu đáo. Sự ghi nhận không chỉ đến từ những lời tán thưởng, những phản hồi mãn nguyện của quý học viên mà còn từ một chỗ ít ai ngờ tới: “tiếng than ế” ở quầy phát hành thức ăn của khóa tu học.

Sự an toàn của gần 1.000 hành giả cũng là ưu tiên hàng đầu của ban tổ chức. Một nhóm bảo vệ chuyên nghiệp đã được thuê để túc trực và kiểm tra suốt đêm.

Một trong những kỷ niệm đáng nhớ nhất chính là buổi diễn tập phòng chống cháy nổ và sự cố, hoạt động chưa từng có ở các kỳ trước. Vào ngày thứ ba của khóa tu học, đúng 11 giờ đêm, chuông báo động vang lên dồn dập khắp các tòa nhà; tất cả mọi người được yêu cầu rời khỏi tòa nhà và tập trung tại những khoảng sân trống. Việc đi bộ xuống cầu thang giữa đêm là thử thách không nhỏ đối với quý trưởng lão và các bác lớn tuổi ở những tầng cao. Sau hơn nửa giờ đứng dưới sân, khi chuông cảnh báo ngừng reo thì mọi người trở lại phòng của mình. Vừa về đến nơi, tiếng chuông báo động lại vang lên lần thứ hai. Một lần nữa, mọi người phải di chuyển khỏi phòng. Gặp lại nhau dưới sân, Thượng tọa Viên Duy đùa rằng nếu họ mà diễn tập thêm vài lần nữa thì vừa hay đến giờ công phu sáng luôn. Một câu nói đùa khiến mọi người bật cười và bớt đi mệt mỏi.

Thượng tọa Tâm Nhật, người phụ trách đời sống và sinh hoạt của toàn thể học viên, cũng thường khéo léo biến những thông báo vốn khô khan thành những tràng cười thoải mái. Sự hài hước duyên dáng của thầy đã giúp đại chúng cảm thấy mùa hạ Marseille bớt gay gắt đi nhiều. Có lẽ rằng học cách mỉm cười trước những điều không như ý và nâng đỡ nhau bằng lời nói vui, ái ngữ đúng lúc cũng quan trọng không kém việc trang nghiêm thiền tọa hay trì tụng những bài kinh linh thiêng trên chánh điện là bao nhiêu.

Học pháp để hiểu chính mình hơn

Vì là khóa tu học nên bên cạnh việc tu tập, hướng dẫn Phật pháp cho các học viên là ưu tiên hàng đầu của ban tổ chức. Trách nhiệm lớn này được chủ trương lão tin tưởng phó thác cho Hòa thượng Thích Tâm Huệ và Thượng tọa Hạnh Tấn. Chủ đề, giảng sư và chương trình của từng lớp đều được hoạch định kỹ lưỡng.

Đặc biệt năm nay, ngoài các lớp từ một đến bốn như những năm trước, lớp 1 được chia thành lớp 1A và 1B. Sự điều chỉnh ấy xuất phát từ việc nhiều bạn trẻ đã tham dự khóa tu nhiều lần, có nền tảng giáo lý nhất định nhưng chưa mạnh dạn lên lớp hai, phần lớn vì vốn tiếng Việt còn hạn chế.

Ngoài ra, do năm nay có rất đông người Pháp cùng tham gia tu học, một lớp giáo lý đặc biệt bằng tiếng Pháp cũng đã được mở. Chư tôn đức có khả năng ngoại ngữ tốt, cùng sự trợ lực của Phật tử Vincent, đã giúp giáo pháp đến gần hơn với trên 40 học viên không nói tiếng Việt.

Ở các lớp cao hơn, sự uyên bác được kết hợp với phương pháp giảng dạy thiện xảo, hài hước và duyên dáng của quý Thượng tọa Như Tú, Hạnh Tấn, Hạnh Bảo, Hạnh Hòa, Hạnh Giới, Hạnh Định, ni sư Huệ Thanh, sư cô Chân Đàn cùng chư tôn đức Tăng Ni khác đã giúp học viên tìm hiểu sâu những bộ kinh A-hàm và tiếp cận các giáo lý vốn khó hiểu một cách dễ dàng, thiết thực hơn.

Các buổi thảo luận dành cho chư Tăng Ni cũng đặt ra những đề tài thiết thực. Theo đề xuất của nhị vị trưởng lão lãnh đạo Giáo hội, đại chúng cùng tìm hiểu cuộc đời và hành trạng của Tôn giả Ni Kiều Đàm Di, đồng thời trao đổi về ý nghĩa của việc thành lập, duy trì, phát triển và tiếp nối sứ mệnh của các ngôi chùa Phật giáo ở hải ngoại. Những buổi thảo luận ấy đặt ra các câu hỏi không chỉ dành cho hiện tại: Làm sao để ngôi chùa vừa giữ được gốc rễ truyền thống, vừa mở cửa với xã hội nơi mình đang sống? Làm sao để người trẻ sinh ra ở châu Âu vẫn thấy Phật pháp gần gũi với cuộc đời mình? Làm sao để một thế hệ tiếp nối không chỉ tiếp nhận hình thức mà còn hiểu được tinh thần của đạo?

Học viên lớn tuổi nhất của khóa tu năm nay là một cụ bà tròn một trăm tuổi, người đã gắn bó qua nhiều kỳ tu học. Hình ảnh cụ ngồi giữa đạo tràng khiến người ta thật xúc động. Một trăm năm đời người đã đi qua bao nhiêu là đổi thay, ấy vậy mà tấm lòng hướng về Tam Bảo nơi cụ vẫn vẹn nguyên. Sự có mặt của cụ tựa như một lời nhắc rằng con đường tu học kia nào có tuổi nghỉ hưu.

Ở đầu kia của các thế hệ là những em Oanh Vũ, lớp học mà cố Hòa thượng Thích Minh Tâm từng triu mến gọi là “Đại học Oanh Vũ”. Các em được quý Hòa thượng, chư Tăng Ni và học viên yêu thương, chăm sóc hết mực. Bởi ai cũng hiểu rằng các em không chỉ là những đứa trẻ đến vui chơi trong những ngày hè. Các em là những mầm non mà Giáo hội đang kiên nhẫn vun bồi, là sự tiếp nối của cộng đồng Phật giáo Việt Nam nơi hải ngoại.

Nghe những bức thư cảm ơn được ghép lại từ những con chữ thơ ngây, thành quả từ nỗ lực vết cạn vốn tiếng Việt còn hạn chế của các em để gửi đến quý thầy cô, cô chú, anh chị học viên, lòng mọi người đều tràn ngập niềm hoan hỷ và thêm vững tin vào một thế hệ người Việt tiếp nối thật đẹp ở ngoại quốc.

Tiếng kinh xao động ngân hà

Có những khoảnh khắc của khóa tu mà ngôn từ thật khó diễn tả. Với tôi, thời điểm đẹp đẽ và thiêng liêng nhất là sự im lặng hùng tráng của những thời thiền tọa ban sáng. Tiếng hô canh màu nhiệm của chư Hòa thượng Quảng Hiền, Tâm Huệ, Nguyên Lộc và Thượng tọa Từ Đức... vang lên giữa không gian tĩnh mịch của thành phố cảng Marseille, như đánh thức những tâm hồn còn say ngủ trong vô minh. Hơn bảy trăm hành giả cùng ngồi yên, không ai bảo ai, nhưng hơi thở dường như hòa thành một nhịp, đưa tâm trở về với giây phút hiện tại. Tự thân trải nghiệm những khoảnh khắc này, ta càng hiểu rõ vì sao tiếng binh khí va nhau chói tai, tiếng hò hét và gào la đến khản giọng của hàng trăm trận chiến khốc liệt cũng chẳng thể làm vua Ajātasattu chùn bước, nhưng sự tĩnh lặng tuyệt đối nơi trú ngụ của Đức Thế Tôn cùng hơn 1.250 tôn giả lại khiến vua khiếp sợ.

Đó còn là thời tụng Kinh Lăng Nghiêm, khi tiếng tụng hùng hồn của đại chúng hòa vang dưới sự dẫn dắt của chư tôn đức Ban Nghi lễ Giáo hội như quý Thượng tọa Như Tú, Hạnh Vân, Viên Duy, Chúc Thành, Tâm Nhơn... Đây là minh chứng sống động cho tinh thần hòa hợp, thanh tịnh của chúng xuất gia và tại gia, đồng thời cũng là lời xác nhận rằng dòng chảy truyền thống Phật giáo Việt Nam vẫn đang tiếp tục trên đất Âu Châu.

Có lẽ sự hành trì thiết tha và thành tâm ấy của đại chúng đã cảm đến chư thiện thần ở vùng đất này.

Ngày thứ năm của khóa tu, nắng vẫn như đổ lửa xuống Marseille. Cảnh vật như ứng với lời Đức Phật trong Kinh Lửa rằng “Tất cả đang bốc cháy.” Thế mà trưa hôm ấy, khi chư tôn đức đang trì tụng đến quyển thứ năm của Kinh Diệu Pháp Liên Hoa trong chánh điện thì bên ngoài, bầu trời bỗng đổi sắc. Rồi mưa ào xuống, không chỉ là mưa thường mà là một trận mưa đá. Cơn mưa đến đúng lúc như giọt cam lộ từ cành dương của Bồ Tát rơi xuống, giúp gột rửa hơi nóng tích tụ nhiều ngày, không khí được dịu xuống và lòng người cũng nhẹ đi. Nhiều vị không dám gọi đó là phép lạ. Nhưng trong phút giây ấy, giữa tiếng kinh Pháp Hoa và làn mưa mát lạnh, mỗi người đều lặng lẽ đón nhận một niềm hoan hỷ riêng.

Hoa trái của sự thực tập

Những ngày đầu, trong các buổi thọ trai, dù quý thầy phụ trách đời sống đã liên tục nhắc nhở, tiếng nói chuyện và cười đùa vẫn còn râm ran.

Nhưng rồi từng ngày trôi qua, những tiếng nói ấy thưa dần. Giờ ăn trở nên yên tĩnh hơn. Mỗi người bắt đầu biết nâng bát cơm trong chánh niệm, biết nhìn sâu vào công sức của bao người đã góp phần làm nên bữa ăn ấy. Lời nhắc nhở qua bài phục nguyện của Hòa thượng Quảng Hiền rằng: “Thân phi nhất lữ, thường tư chúc nữ chi lao; nhật thực tam xan, mỗi niệm nông phu chi khổ” (thân mặc áo phải nhớ đến sự khó nhọc của người phụ nữ dệt vải; cơm ngày ba bữa phải nghĩ đến nỗi khổ cực của người cày cấy) đã chạm đến tầng sâu thẳm trong tâm thức của toàn thể học viên.

Sự chuyển biến ấy là minh chứng rõ nét cho tầm quan trọng của môi trường sống và bạn hữu. Chỉ cần được sống đủ lâu trong một môi trường lành, được gần gũi những thiện tri thức cùng chung chí hướng, được lắng nghe tiếng chuông chánh niệm mỗi ngày và nhìn thấy sự thực tập của người bên cạnh thì những tập khí chưa đẹp sẽ có cơ hội lắng xuống.

Năm nay còn có gần 20 vị Phật tử tại gia, với hạt giống thiện lành đã được nuôi dưỡng từ lâu, xúc động trước năng lượng tu tập trong khóa học lần này và đồng mãnh phát tâm cầu thọ giới Bồ Tát.

Không chỉ là một khóa tu học

Mười ngày của một khóa tu học, nói dài thì cũng chỉ là mười lần mặt trời mọc rồi lặn. Nhưng nói ngắn thì lại đủ để gắn kết những con người vốn cách nhau hàng nghìn cây số. Trong mười ngày ấy, nhiều Phật sự quan trọng cũng cùng được thực hiện.

Đây là thời gian an cư chung của chư Tăng Ni thuộc Giáo hội Phật giáo Việt Nam Thống nhất Âu Châu. Bên cạnh đó, các cuộc họp thường niên của Giáo hội và Ban Hướng dẫn Gia đình Phật tử Việt Nam tại Âu Châu cũng đã diễn ra tốt đẹp trong khuôn viên khóa tu học. Tại đây, chư Tăng Ni và quý huynh trưởng Gia đình Phật tử có dịp cùng nhìn lại các hoạt động Phật sự, trao đổi về những khó khăn và tìm đường hướng cho tương lai trong sự hòa hợp.

Khóa tu học còn là cơ hội để quý tôn đức Tăng Ni từ các châu lục và giáo hội khác đến giao lưu, mục sở thị nếp sinh hoạt của Phật giáo Việt Nam ở Âu Châu, từ đó có thêm nguồn cảm hứng cho chí hướng hành đạo khi trở lại bản xứ.

Không chỉ thế, đây cũng là một cuộc hội ngộ lớn của người Việt xa xứ. Sau những ngày tu học trang nghiêm là những buổi giao lưu văn nghệ, những cuộc chuyện trò giữa người quen cũ, những cái bắt tay sau một năm xa cách. Với nhiều người, đây là mười ngày hiếm hoi được sống trọn vẹn trong tiếng Việt, dùng món ăn Việt, nghe lời kinh quen thuộc và được ở giữa những người cùng mang một ký ức quê hương.

Đối với thế hệ trẻ hơn, một bạn trẻ người Đức gốc Việt chia sẻ rằng nhiều người ở thế hệ của em thường cảm thấy bản thân không đủ Việt Nam đối với người Việt, cũng không đủ châu Âu đối với người châu Âu. Qua những kỳ tham dự khóa tu học, em và các bạn đã tìm được cơ hội kết nối hai bản sắc ấy.

Thiện cảm nơi người bản xứ

Ngay từ đầu, khóa tu học lần này đã thu hút sự chú ý của nhiều cơ quan truyền thông lớn tại địa phương. Lễ khai mạc diễn ra trong bầu không khí long trọng, ấm áp, với sự tham dự của đại diện chính quyền địa phương và ban giám hiệu Lycée La Cadenelle. Sự kiện thu hút đông đảo báo chí Pháp đến phỏng vấn và đưa tin. Đài truyền hình BFM Marseille Provence cùng các tờ báo lớn như La Marseillaise, La Provence đều ghi nhận đây là một trong những ngày hội Phật giáo lớn nhất châu Âu, đồng thời đánh giá cao những giá trị văn hóa, tâm linh mà cộng đồng đóng góp cho nước Pháp.

Thành công rực rỡ của buổi lễ có phần đóng góp lớn từ sự chuyên nghiệp và uyển chuyển của hai vị MC: Thượng tọa Viên Duy và Thượng tọa Hạnh Giới. Khả năng sử dụng lưu loát nhiều ngôn ngữ của hai vị, kết hợp với sự yểm trợ từ Phật tử Vincent và bác Ong Kim Ngôn, đã giúp xóa nhòa ranh giới ngôn ngữ, để lại ấn tượng sâu đậm trong lòng người dân bản xứ.

Ông Romain Bi-Cot, Giám đốc Trường La Cadenelle, cho biết đây là kết quả của suốt một năm chuẩn bị, bàn bạc và nghiên cứu sơ bộ. Xúc động trước sự chân thành và niềm tin kiên định của cộng đồng Phật giáo Việt Nam tại Âu Châu, ông kêu gọi mọi người: “Trong suốt thời gian diễn ra khóa tu này, hãy coi nơi đây như nhà của bạn.” Ông cũng bày tỏ mong muốn nỗ lực hợp tác để tiếp nhận nhiều sinh viên Việt Nam trong tương lai.

Bên cạnh 136 Tăng Ni cùng hơn 500 Phật tử, học viên đến từ hơn 11 quốc gia và vùng lãnh thổ, còn có khoảng 40 người Pháp ghi danh tham gia khóa tu học. Đây là dấu ấn của mối liên hệ tốt đẹp giữa cộng đồng người Việt và người bản xứ mà khóa tu học lần này chính là nhịp cầu nối giúp thúc đẩy và vun bồi mối liên hệ ấy.

Dòng sông vẫn chảy

Mười ngày rồi cũng chóng qua và Khóa Tu học Phật pháp Âu Châu lần thứ 37 đã khép lại. Ngày rời đi, bầu trời Marseille vẫn nắng chói chang như ngày đầu tôi đến, chỉ có lòng người đã khác. Ai cũng mang về thêm một điều gì đó mà hành lý không thể cân đo được: một bài học, một tình bạn đạo, một lời phát nguyện hay đơn giản là niềm tin được nuôi lớn sau những ngày sống giữa tăng thân.

Hết thầy đều xin gửi niềm tri ân sâu sắc đến nhị vị trưởng lão lãnh đạo Giáo hội, ban tổ chức khóa tu học; các ban trần thiết, phòng ốc, giáo thọ, nghi lễ, đời sống, thị giả, trai soạn, y tế, bảo vệ, truyền thông, vận chuyển, vệ sinh; cùng tất cả những người đã âm thầm đảm nhiệm các công việc không tên, nâng đỡ từng ngày tu học của đại chúng. Cũng xin niệm ân Hòa thượng Thích Nguyên Lộc, Cố vấn Ban Tổ chức; Thượng tọa Thích Quảng Đạo, Trưởng ban; Ni sư Thích Diệu Trăm và Đại đức Thích Hạnh Quang, Phó ban Tổ chức; cùng toàn thể Ban Tổ chức địa phương đã gánh vác Phật sự đầy thử thách này. Sự cống hiến vô tư lợi của quý ngài cùng toàn thể hội chúng trong khóa tu học là hiện thân sống động cho câu nói của đại thi hào Rabindranath Tagore: “Tôi ngủ và mơ rằng cuộc đời là niềm vui. Tôi thức dậy và thấy cuộc đời là phục vụ. Tôi phục vụ và nhận ra phục vụ chính là niềm vui.”

Khóa tu khép lại, nhưng âm hưởng lời dặn dò của chư trưởng lão vẫn còn ngân vang. Ngài Đệ nhất Chủ tịch, Hòa thượng Thích Tánh Thiết, dặn dò mỗi người cần làm tốt nhiệm vụ của mình: “Chư tôn đức Tăng Ni nghiên cứu giáo lý của Đức Phật, còn Phật tử tại gia áp dụng giáo lý ấy trong gia đình và xã hội.” Ngài Đệ nhị Chủ tịch, Hòa thượng Thích Như Điển, thì mong muốn chúng ta sẽ tiếp tục “mang hương thơm của hoa sen đến châu Âu. Hoa sen tượng trưng cho tình yêu thương, trí tuệ và hòa bình”, đồng thời ngài còn dặn dò: “Chúng ta không thể quên truyền thống và văn hóa của mình, đặc biệt là Phật giáo.”

Hôm nay, đại chúng lại rẽ về muôn nẻo. Thế nhưng giữa không gian dẫu có muôn trùng chia cách, thì lòng người vẫn thật gần nhau, như Vương Bột đã từng gửi gắm:

“Hải nội tồn tri kỷ, thiên nhai nhược tỷ lân.”

((Dù cách xa,) trong bốn biển vẫn còn có người tri kỷ; (vì thế,) dẫu ở ven trời góc biển vẫn xem như ở bên cạnh).

